

א. סוג הבחינה: בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרוניים
מועד הבחינה: חורף תשע"ד, 2014
מספר השאלון: 221,022116

היסטוריה

(לימודי חובה – חלק ב)

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

עליך לענות על ארבע שאלות – שאלה אחת מכל פרק.

מבין השאלות שבחרת לענות עליהן, לפחות שתי שאלות חייבות לכלול קטע מקור.

פרק ראשון	–	(25x1)	–	25	נקודות
פרק שני	–	(25x1)	–	25	נקודות
פרק שלישי	–	(25x1)	–	25	נקודות
פרק רביעי	–	(25x1)	–	<u>25</u>	נקודות
סה"כ	–		–	100	נקודות

שים לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם יענו על שלוש שאלות – כל שאלה מפרק אחר.
אין חובה לבחור בשאלה שיש בה מקור.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. המלצה לחלוקת זמן: כ-25 דקות לכל שאלה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

בשאלון זה ארבעה פרקים. עליך לענות על ארבע שאלות – שאלה אחת מכל פרק, ובהן לפחות שתי שאלות שיש בהן מקורות.

נושא א – טוטליטריות, נאציזם, אנטישמיות, מלחמת העולם השנייה והשואה

פרק ראשון (25 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-3 (25 נקודות).

1. מקור – האידאולוגיה הנאצית ויישומה

לפניך קטע מדבריהם של מנהיגים בכירים במשטר הנאצי, העוסק בעמים הסלבים הכבושים. קרא את הקטע, וענה על שני הסעיפים א-ב.

אנו גזע האדונים, ועלינו לשלוט ביד חזקה אך צודקת. אני אסחט את הארץ הכבושה עד הטיפה האחרונה. לא באתי לכאן לזרוע ברכה. התושבים מוכרחים לעבוד, לעבוד ושוב לעבוד. לא באנו לכאן לחלק מתנות, באנו כדי ליצור את הבסיס לניצחון. אנו גזע האדונים, ועלינו לזכור כי הפועל הגרמני הנחות ביותר הוא מבחינה גזעית וביולוגית בעל ערך רב אלפי פעם יותר מהאוכלוסייה המקומית. הסלבים צריכים לעבוד בשבילנו, אם איננו זקוקים להם – הם יכולים למות. (מעובד על פי ו', ל' שיירר, עלייתו ונפילתו של הרייך השלישי, כרך שני, שוקן, 1985, עמוד 776)

- א. הסבר את העיקרון באידאולוגיה הנאצית הבא לידי ביטוי בקטע. (10 נקודות)
- ב. הצג שלושה צעדים שנקטו הנאצים ליישום האידאולוגיה הנאצית במסגרת "הסדר החדש" – צעד אחד לפחות על פי הקטע.
- (בסעיף זה אֵין לכתוב על הצעדים שנקטו נגד היהודים.) (15 נקודות)

2. עליית הנאצים לשלטון והמעבר מדמוקרטיה לנאציזם

- א.** לפניך שלושה מהגורמים לעליית המפלגה הנאצית האנטי-דמוקרטית לשלטון בגרמניה.
- תוצאות מלחמת העולם הראשונה
  - חולשת רפובליקת ויימאר
  - פעילות המפלגה הנאצית
- בחר בשניים מהגורמים האלה, והסבר כיצד כל אחד מהם סייע לעליית המפלגה הנאצית לשלטון. (13 נקודות)
- ב.** הדגם והסבר, באמצעות שני צעדים של היטלר, כיצד הוא פעל בשנים 1933-1939 לחיסול הדמוקרטיה בגרמניה ולביסוס המשטר הנאצי בה. (12 נקודות)

3. הגטו עד תחילת ביצוע "הפתרון הסופי"

- א.** הצג שתיים מן המטרות שהיו לנאצים בהקמת הגטאות: מטרה אחת מוצהרת ומטרה אחת סמויה.
- אילו קשיים היו ליהודים בגטו בעקבות מימוש המטרה הסמויה שהצגת? (13 נקודות)
- ב.** הסבר מדוע החליטו הנאצים להקים יודנראט, והצג שתי דרכים שבהן סייע היודנראט ליהודים, עד ביצוע "הפתרון הסופי". (12 נקודות)

פרק שני (25 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 4-6 (25 נקודות).

4. מקור – מרד גטו ורשה

א. לפניך קטע מכרוז הקורא להתגוננות, שפורסם בעיתון "השומר הצעיר" במחתרת ורשה ב-28 במרס 1942.

יודעים אנו כי שיטת הרצח, הטבח והשוד של היטלר מוליכה בעקביות לאין-מוצא ולאובדן היהדות. גורלם של היהודים בשטחים הסובייטיים הכבושים בידי הגרמנים מציין תקופה חדשה. מנגנון הרצח העצום מחסל בשיטתיות בזה אחר זה את יישובי היהודים. בשביל המוני יהודים תהא תקופה זו רבת הדמים ביותר בכל דברי ימיהם. לקראת ימים קשים אלה מוכרח הנוער היהודי להתכונן. עלינו להתחיל בגיוס כל הכוחות החיוניים שברחוב היהודי. למרות ההכחדה עוד נותרו כוחות מרובים כאלה. מדורי דורות מעיקים עלינו מעמסת הפסיביות וחוסר האמונה בכוחות עצמנו, אבל מצויים בדברי ימינו גם דפים יפים ומזהירים של גבורה ומאבקים. אל תקופות הגבורה הללו חובה עלינו להצטרף.

(מעובד על פי י' ארד, י' גוטמן וא' מרגליות [עורכים], השואה בתיעוד, יד ושם, 1978, עמ' 220-221)

על פי הקטע, הסבר מדוע נשמעה הקריאה למרד דווקא בשנים 1942-1943. הצג שתי מטרות של המורדים בגטו: מטרה אחת על פי הקטע ומטרה אחת שאינה על פי הקטע.

(12 נקודות)

ב. מי היו הלוחמים במרד גטו ורשה? הסבר מה היה ייחודו של מרד זה לעומת המרד בגטאות האחרים. (13 נקודות)

5. היחס של האוכלוסייה בארצות הכיבוש הנאצי אל היהודים

א. הסבר שלושה מן הגורמים שהשפיעו על היחס של האוכלוסייה המקומית כלפי היהודים בארצותיהם בזמן הכיבוש הנאצי. (15 נקודות)

ב. הצג שלושה דפוסי התייחסות של האוכלוסייה המקומית אל היהודים בארצותיהם בזמן הכיבוש הנאצי, והסבר את המניעים של אלה שבחרו לנהוג על פי כל אחת מן הדפוסים האלה. (10 נקודות)

6. מלחמת העולם השנייה ו"הפתרון הסופי"

- א.** הסבר מדוע עם פלישת גרמניה לברית-המועצות (יוני 1941) התחילו הנאצים ברצח המוני של היהודים באזורים שנכבשו. (15 נקודות)
- ב.** הסבר שלושה מניעים של לוחמים יהודים להצטרף לצבאות של בעלות-הברית בזמן מלחמת העולם השנייה. (10 נקודות)

/המשך בעמוד 6/

נושא ב — בונים את מדינת ישראל במזרח התיכון

פרק שלישי (25 נקודות)

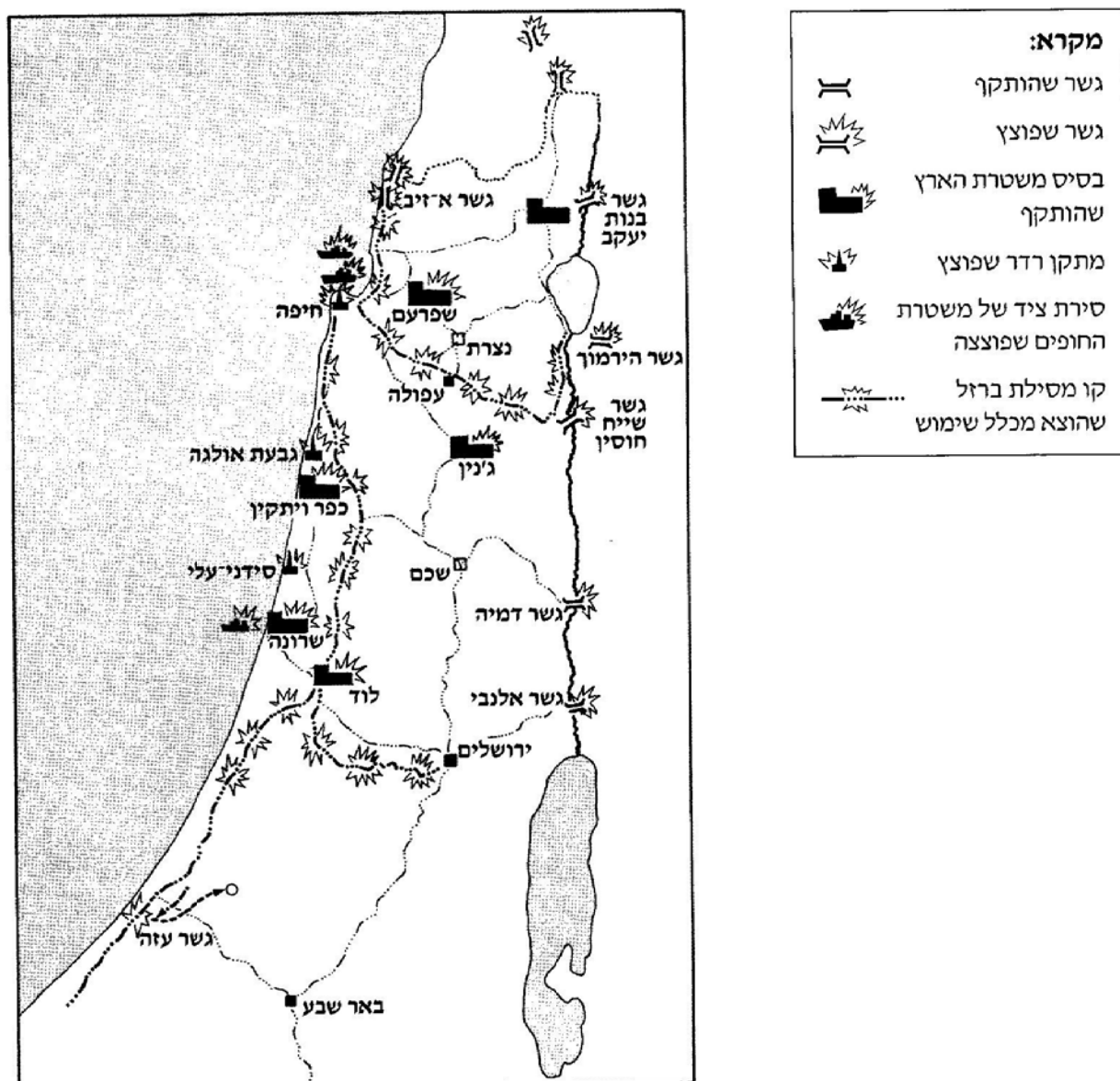
ענה על אחת מהשאלות 7-9 (25 נקודות).

7. מקור — היישוב היהודי והשלטון הבריטי 1945-1947

א. המפה שלפניך מתארת את המאבק של היישוב היהודי נגד מדיניות בריטניה בארץ-ישראל לאחר מלחמת העולם השנייה.

על פי המפה, באיזה תחום היה המאבק? הסבר את מטרותיו, ותאר אחד מן המבצעים המוצגים במפה. (13 נקודות)

ארץ-ישראל, אוקטובר 1945 - יולי 1946

(מתוך: ר' פרגאי [עורכת], בדרך למדינה — 1939-1947, ירושלים, תש"ן, עמ' 62)

ב. היישוב היהודי נאבק בשלטון הבריטי גם בתחום ההתיישבות.

הסבר את המטרות של מאבק זה, והצג פעולה אחת של היישוב בתחום זה.

/המשך בעמוד 7/

(12 נקודות)

8. שאלת ארץ-ישראל באו"ם

- א. הסבר את השיקולים של בריטניה להעביר לאו"ם את שאלת ארץ-ישראל. (12 נקודות)
- ב. הסבר מדוע על אף היריבות בין ברית-המועצות לארצות-הברית, שתיהן תמכו בהחלטת האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947.
מה הייתה תגובת הערבים על החלטה זו של האו"ם?
(13 נקודות)

9. מלחמת העצמאות

- א. הסבר שלושה מן הקשיים של היישוב היהודי בשלב הראשון של מלחמת העצמאות (30 בנובמבר 1947 - 14 במאי 1948). (12 נקודות)
- ב. הסבר במה תכנית ד' הייתה מפנה במלחמה, והצג שניים מהישגיה. (13 נקודות)

(שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא.)

פרק רביעי (25 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 10-12 (25 נקודות).

10. מקור – עיצוב החברה והתרבות במחצית השנייה של המאה העשרים

א. לפניך קטע מדבריו של ד' בן-גוריון.

אנו מעלים לארץ עם יחיד במינו, מפוזר בכל קצווי תבל, המדבר בלשונות רבות, חניך תרבויות זרות, נפרד לעדות ושבטים שונים בישראל. את כל הציבור הרב ... הזה מוטל עלינו להתיק מחדש, לצקת אותו בדפוס של אומה מחדשת. עלינו לעקור המחיצות הגאוגרפיות, התרבותיות, החברתיות והלשוניות המפרידות בין החלקים השונים ולהנחיל להם לשון אחת, אזרחות אחת, נאמנות אחת, חוקים חדשים... זיקה לעברנו וחזון לעתיד. עלינו לחנכם לחיי עם עצמאי, לחיים ממלכתיים, לשלטון עצמי, לחירות, לאחדות יהודית, לעזרה הדדית... עלינו להפוך הארץ, את העם, את כל סדרי חיינו.

[צ' צמרת [עורך], ישראל בעשור הראשון, יחידה 7, האוניברסיטה הפתוחה, תל אביב, 1999, עמ' 23]

על פי הקטע, הסבר את התפיסה שהייתה מקובלת במדינת ישראל בנוגע לעיצוב החברה,

והצג אחד מן הגורמים שהשפיעו על עיצוב תפיסה זו. (12 נקודות)

ב. הצג את התפיסה "רב-תרבותיות", והסבר שני גורמים למעבר לתפיסה זו. (13 נקודות)

11. תהליך הדה-קולוניזציה והשפעתו על היהודים בארצות האסלאם

א. הסבר שלושה מאפיינים של תהליך הדה-קולוניזציה באסיה ובצפון-אפריקה.

(12 נקודות)

ב. הסבר מדוע גרם תהליך הדה-קולוניזציה לשינוי ביחס כלפי היהודים בארצות האסלאם,

והדגם שינוי זה בארץ שלמדת עליה. (13 נקודות)

12. מלחמת יום הכיפורים

א. הסבר מדוע הופתעה מדינת ישראל בפרוץ מלחמת יום הכיפורים.

כיצד השפיעה ההפתעה על ישראל עם פרוץ המלחמה?

(13 נקודות)

ב. הסבר שתי השפעות של מלחמת יום הכיפורים על החברה והכלכלה בישראל,

והשפעה אחת שלה על מדינות ערב. (12 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך